

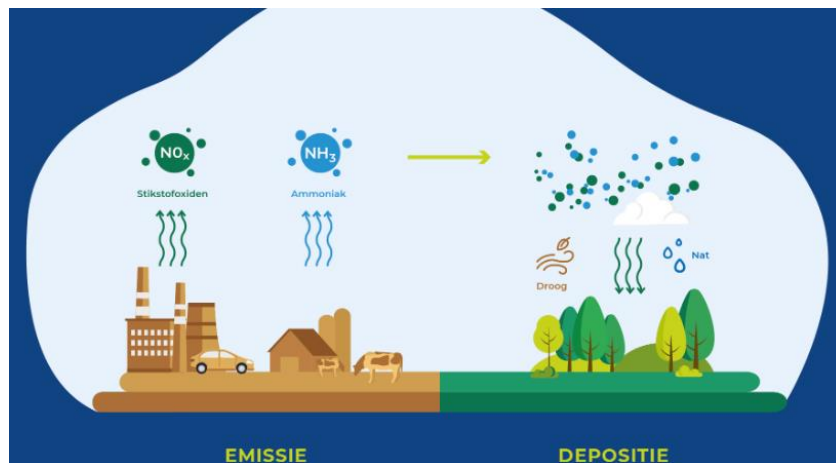
Stikstofdepositie en de Friese recreatiesector

Stikstofdepositie

Het onderwerp stikstofdepositie staat volop in de belangstelling. Sommige bedrijven in de Friese recreatiesector hebben al zelf met stikstofdepositie te maken, andere bedrijven zullen zich afvragen of zij nog gevolgen kunnen ondervinden.

Stikstofdepositie: wat is het probleem?

Bij bepaalde activiteiten komen 'stikstofverbindingen' vrij. Dit gebeurt in verbrandingsprocessen zoals een benzinemotor van een auto of een in verwarmingsketel van een huis. Ook komen er stikstofverbindingen vrij vanuit de landbouw. Het vrijkomen van deze stikstofverbindingen wordt 'emissie' of 'uitstoot' genoemd. De stikstofverbindingen gaan de lucht in, maar slaan later neer op de bodem. Dit neerslaan wordt 'depositie' genoemd.

Teveel stikstofdepositie zorgt voor problemen in bepaalde natuurgebieden. Met name natuurgebieden die van nature voedselarm zijn kunnen slecht tegen teveel stikstofdepositie. Van nature voedselarme gebieden zijn in Fryslân bijvoorbeeld hoogveengebieden zoals het Fochteloerveen of de duinen op de eilanden. Door teveel stikstofdepositie krijgen planten die houden van meer voedselrijke omstandigheden (bijv. grassen, braam, brandnetel etc.) de overhand. Dit gaat dan ten koste van de oorspronkelijke vegetatie. Enkele stikstofgevoelige natuurgebieden in Friesland hebben een Natura 2000-status.

Stikstofuitstoot door de recreatiesector

Niet alle recreatie zorgt voor stikstofuitstoot. Wandelen of fietsen gaat niet met de uitstoot van stikstof gepaard. Als die wandelaar of fietser met de auto naar het gebied komt is dat uiteraard wel het geval. Voor een recreatieondernemer is de uitstoot door een verkeer aantrekkende werking relevant. Ook het gasverbruik voor verwarming of keuken is relevant. Nieuwe activiteiten hebben mogelijk een vergunning nodig voor hun stikstofuitstoot. Het verlagen van de stikstofuitstoot van de recreatiesector kan door stimulering van elektrisch vervoer of fietsen en uiteraard reductie van het gasverbruik.

Kansen voor de recreatiesector

Stikstofdepositie brengt in zekere zin ook kansen met zich mee voor de recreatiesector. De recreatiesector heeft een belangrijke economische functie die thuishoort in het landelijk gebied en die daar voor werkgelegenheid zorgt. In de nabijheid van Natura 2000-gebieden liggen vaak recreatiebedrijven, omdat de natuurgebieden vaak mooie en toeristisch interessante gebieden zijn. De aanpak van het stikstofprobleem zal gaan zorgen voor dynamiek in en rondom de Natura 2000-

gebieden. Als een veehouder stopt en zijn grond aan de overheid verkoopt, ontstaan er immers kansen voor andere vormen van grondgebruik, zoals extensieve recreatie met weinig of geen stikstofuitstoot.

Er zijn diverse studies beschikbaar die ingaan op de zones rondom stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Zie bijvoorbeeld: [Ruimtelijke Verkenning Stikstofgevoelige Natuur | Rapport | Aanpak Stikstof](#). In deze studie is gekeken naar verschillende typen stikstofgevoelige natuur (zoals duinen, hoogveengebieden, laagveengebieden en beekdalen). Per gebiedstype is onderzocht welke maatregelen in de zone rondom de natuurgebieden helpen bij het natuurherstel. Een voorbeeld van een dergelijke maatregel is het verhogen van de grondwaterstand. Vervolgens is gekeken welke landschappelijke inrichting en welke economische functies (zoals bijvoorbeeld recreatie) goed bij die maatregelen passen.

Gebiedsgerichte aanpak

Friesland kent 11 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden (zie onderstaande afbeelding). Voor elk van deze 11 gebieden werkt de provincie Fryslân aan een 'Gebiedsgerichte aanpak'. Hierin wordt gekeken wat de specifieke situatie is en wat nodig is om de ecologische instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000 gebied te bereiken. Er wordt bijvoorbeeld gekeken naar de waterhuishouding (denk aan waterberging, het tegengaan van veenoxidatie en het verbeteren van de waterkwaliteit) en naar het landschap. En natuurlijk naar de wensen van omwonenden en lokale ondernemers.

Recreatiebedrijven kunnen eigen ideeën ontwikkelen die aansluiten bij de overheidsdoelstellingen en deze in de gebiedsprocessen inbrengen. Belangrijk is natuurlijk de stikstofdepositie op Natura 2000: leidt het idee tot een afname van stikstofdepositie? Ook water is voor Natura 2000-gebieden essentieel. De gebieden zijn vaak gebaat bij meer water die van betere kwaliteit is.

Meer informatie

Marjan Soepboer
 +31 6 21625681
 marjansoepboer@ynbusiness.nl